

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกจะต้องร่วมกันรักษาสภาพแวดล้อมของประเทศของตน
อย่างดีที่สุด ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ส่งผลกระทบ
กระเทือนด้านต่าง ๆ ตลอดจนความอยู่รอดของมนุษย์ในระยะยาว ซึ่งความรุนแรงของปัญหา
จะแตกต่างกันไปตามระดับการพัฒนาประเทศและความหนาแน่นของชุมชนอุตสาหกรรม

ประเทศไทยประสบปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมนานับการโดย
เฉพาะกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ เป็นศูนย์กลางของความเจริญด้าน
ต่าง ๆ ทำให้มีความเจริญเติบโตและขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว มีความเจริญก้าวหน้า
ทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีสูงผู้นิยมบริโภคสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น ทำให้
ประชาชนในกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและอยู่กันอย่างแออัด เนื่องจากการ
บริการสาธารณูปโภคไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมาอย่างมาก
มาย เช่น น้ำเสีย อากาศ เสียงเป็นพิษ กลิ่นเหม็นของขยะมีปรากฏให้เห็นในชุมชนที่หนาแน่น
ทั่วกรุงเทพมหานคร (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2532)

ภาวะมลพิษทางสิ่งแวดล้อมในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นปัญหาที่สำคัญ อาจกล่าว
ได้ ดังนี้

1. ปัญหามลพิษทางน้ำ

ปัญหามลพิษทางน้ำเป็นปัญหาที่พบทั่วทุกแห่งเกิดขึ้นเป็นประจำในแม่น้ำลำคลอง
หลายสายในประเทศไทย ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ เช่น การระบายน้ำทิ้งจากชุมชนลงสู่
แม่น้ำ การระบายน้ำทิ้งจากการเกษตร การปล่อยน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและเหมือง
แร่ การระบายน้ำทิ้งจากการเลี้ยงสัตว์ที่กระทำกันในรูปแบบของฟาร์มขนาดต่าง ๆ กัน การ

ระบายหรือปล่อยน้ำทิ้งดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่จะเป็นไปโดยไม่มี การบำบัดเสียก่อน

แม่น้ำสายสำคัญที่ปัญหามลพิษมีความรุนแรงมากที่สุด ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำท่าจีน โดยมีคุณภาพน้ำในเขตชนบทได้เขตเมืองลงไปทางด้านปากอ่าวอยู่ในระดับต่ำ เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา คุณภาพน้ำได้กรุงเทพฯลงไปจนถึงปากแม่น้ำ จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าออกซิเจนละลายประมาณ 0.5-1 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยเฉพาะในช่วงที่น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยามีปริมาณน้อย ซึ่งหากไม่มีการลงทุนระบบบำบัดน้ำเสีย คาดว่าในปี พ.ศ. 2543 แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (นนทบุรี-สมุทรปราการ) จะเน่าเสียทั่วบริเวณ ปัจจุบันคลองที่มีค่าความสกปรกในรูปบีโอดีสูงมาก คือ คลองบางกอกใหญ่ คลองกรุงเกษม คลองสามเสน และคลองบางซื่อ

2. ปัญหามลพิษทางอากาศ

ปัญหามลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร เกิดจากภาคคมนาคมมากที่สุด และภาคอุตสาหกรรมรองลงมา คุณภาพอากาศในบางพื้นที่ของกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับที่อาจก่อให้เกิด อันตรายแก่สุขภาพของประชาชน และนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากยานพาหนะต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และภายในปี พ.ศ.2539 จะมีจำนวนยานพาหนะสูงขึ้นไปถึง 2.44 ล้านคัน อันเป็นผลทำให้การจราจรแออัด และติดขัดไปในหลายพื้นที่ ทำให้เกิดมลพิษในอากาศ นอกจากนี้การเพิ่มขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการจุดตัวอยู่สูง สถานประกอบการต่าง ๆ ที่ไม่มีการวางผังเมืองที่ดีและขาดมาตรฐานควบคุม ก็เป็นสาเหตุที่สำคัญในการก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ

3. ปัญหามลพิษทางเสียง

ปัญหามลพิษทางเสียง จากการสำรวจระดับเสียงในเมืองหลักและเมืองรองของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระหว่างเดือนธันวาคม 2533 - เมษายน 2534 ได้ผลการวัดค่าระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (Legs 24) ส่วนใหญ่เกิน 70 เดซิเบลเอ ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร บริเวณอนุชนวิทยา บ่อมตำรวจปทุมวัน จุดสกัดเขาวราช บ่อมตำรวจดินแดง และวงเวียนใหญ่ บริเวณเหล่านี้มีระดับเสียงเกินกว่า 80 เดซิเบลเอ ทั้งสิ้น นับว่าเป็นเสียงที่อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อการได้ยิน และระดับเสียงในโรงงานอุตสาหกรรมหลายประเภทมีค่าเกินมาตรฐาน 8 ชั่วโมงที่กำหนดและผู้ใช้แรงงาน

เป็นจำนวนมากยังไม่ค่อยจะยอมสวามิสบอุภกรณป้องกันเสียงดัง ทำให้หูตึงหรือพิการในระยะยาวได้

4. ปัญหามูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ปัญหามูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กรุงเทพมหานครมีพื้นที่รับผิดชอบในการเก็บขยะมูลฝอยทั่วกรุงเทพมหานครประมาณ 1,568.7 ตารางกิโลเมตร ซึ่งประชาชนรวมทั้งสิ้นประมาณ 6.1 ล้าน (ธันวาคม 2532) แต่กรุงเทพมหานครสามารถเก็บขยะมูลฝอยได้ประมาณ 80 % ของประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทั้งหมด โดยเก็บมูลฝอยได้วันละ 4,500-4,700 ตันต่อวัน คิดเป็น 90 % ของปริมาณการเกิดมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบ ทำให้เกิดมูลฝอยตกค้าง ประชาชนเคยชิน มักร่าย นำขยะมูลฝอยไปกองทิ้งไว้ในที่ว่างหรือทิ้งลงในแม่น้ำ ลำคลอง ก่อให้เกิดกลิ่นเน่าเหม็น และน้ำเสีย จากการรายงานของสำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปริมาณมูลฝอยในปี 2531 จะเห็นได้ว่าเขตที่มีปริมาณมูลฝอยมากที่สุด คือ เขตยานนาวา เขตดุสิตและเขตบางกะปิ (วารสารวิจัยสภาวะแวดล้อม, 2534)

สำหรับการกำจัดสิ่งปฏิกูลนั้น กรุงเทพมหานครและเทศบาลหลายแห่งก็ยังมีปัญหาให้บริการคัดถ่ายสิ่งปฏิกูลจากที่เก็บกักของอาคารบ้านเรือนไปกำจัดยังไม่ทั่วถึง ทำให้มีโรคติดต่อเกิดขึ้นและมักจะนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกวิธี ซึ่งอาจนำสู่ภาวะน้ำเสียและโรคระบาดได้

สภาพแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นจำเป็นต้องแก้ปัญหาเหล่านี้ให้ทันกับความเจริญเติบโต ซึ่งนอกจากจะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแล้วยังจำเป็นต้องวางแผนล่วงหน้า เพื่อลดความรุนแรงของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งรัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ ดังจะเห็นได้จากนโยบายของคณะรัฐมนตรี ที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2534 ในเรื่องนโยบายทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม ข้อที่ 5 ได้กล่าวไว้ว่า จะเร่งรัดแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะปัญหามลภาวะทางน้ำ อากาศ เสียงและกำจัดสิ่งปฏิกูลและกากของเสียจากชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบธุรกิจต่าง ๆ (พริ้มเพราะ จิตเป็นธม, 2534)

เนื่องจากปัญหาสังแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์โดยตรง และเป็นที่ยอมรับกันว่าปัญหาสังแวดล้อมเสื่อมโทรมส่วนมากมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์

ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดความรู้ ความตระหนัก ขาดทัศนคติ และค่านิยมที่ถูกต้องรวมทั้งขาดวินัยและขาดคุณธรรมที่พึงมีต่อสภาพแวดล้อม ดังนั้นการที่จะแก้ไขหรือป้องกันปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจึงควรแก้ไขหรือป้องกันด้วยการสร้างความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมด้วยการให้การศึกษ (วรรณภา เจริญตันศิริกุล, 2531) เพราะการให้การศึกษแก่ประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึงจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ เย็นใจ เลหาวิช (2520) ที่กล่าวว่า เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากน้ำมือมนุษย์ในการแก้ปัญหาจึงต้องมุ่งไปที่มนุษย์ โดยพยายามค้นหาข้อเกิดพฤติกรรมมนุษย์คือ ค่านิยมและความเชื่อ การแก้ไขก็คือ การปลูกฝังค่านิยมและความเชื่อที่เหมาะสมทางสิ่งแวดล้อมมาให้แก่บุคคล อันจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมดังกล่าวควรจะทำกับประชาชนในทุกกลุ่มอายุ แต่กลุ่มที่ควรเน้นเป็นพิเศษคือกลุ่มเด็กในวัยเรียนที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในกลุ่มนี้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถาวรและมีประโยชน์ต่อชุมชนระยะยาว (มานิต เรืองรัตน์, 2525) เช่นเดียวกันกับ จีรพล สันธุนาวา (2528) ที่กล่าวว่า ถ้าได้วางรากฐานความเข้าใจที่ดี มีทัศนคติที่ถูกต้องให้กับเยาวชนในทุกหนทุกแห่งได้แล้ว โอกาสที่เยาวชนเหล่านี้จะมีส่วนร่วมป้องกันและลดความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมย่อมจะมีมากขึ้นด้วย

นอกจากนี้ อุบลพงษ์ วัฒนเสรี (2529) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับทัศนคติของคนไทยในเรื่องสิ่งแวดล้อมไว้ว่า คนไทยเราตราบดีที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมยังไม่มากกระทบก็ถือว่าไม่ใช่ปัญหาของตน เพราะฉะนั้นจะต้องเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมที่ว่าไม่ใช่เรื่องของตนออกไปจากจิตใจเด็ก ๆ เสียแต่วันนี้ จะต้องมีการถ่ายทอดสิ่งแวดล้อมไปยังระดับผู้เรียน โดยเน้นให้เกิดบทบาทและจิตสำนึกรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม ในกิจกรรมที่ใกล้ชิดของเด็ก หรือผู้เรียนเสียก่อน ซึ่ง ลัดดาวัลย์ กัณท์สุวรรณ (2534) กล่าวว่า การที่จะแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้นั้น ประชากรของโลกจะต้องพร้อมใจกันเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างอันได้แก่

1. เปลี่ยนจากการแข่งขันมาเป็นความร่วมมือกัน

2. เปลี่ยนจากการทำให้การศึกษาโดยการศึกษาให้คนทำตาม มาเป็นให้รู้จักสร้าง
 สรรค์

3. เปลี่ยนจากการมองปัญหาของตนเอง มาเป็นมองทุกอย่างเป็นปัญหาโลก

4. เปลี่ยนจากการเห็นประโยชน์ส่วนตัวมาเป็นเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ทวีศักดิ์ ปียกาญจน์ (2532) ได้เสนอแนวความคิดในการสอนเพื่อให้มีจิตสำนึกในการ
 อนุรักษ์ดังนี้

1. สอนให้รู้จักประหยัดและออม
2. สอนให้รู้จักคุณค่าด้านประโยชน์ ความสวยงามและความสำคัญของทรัพยากร
 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. สอนให้เป็นผู้มีความกตัญญูต่อธรรมชาติ
4. สอนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

การให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อปลูกฝังค่านิยมและความเชื่อทางสิ่งแวดล้อม อาจ
 จะทำได้โดยการศึกษา 3 ระดับคือ

ระดับแรก คือ ให้อ่านเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ระดับที่สอง คือ ความคิดรวบยอดหรือสังกับ

ระดับที่สาม คือ การสร้างค่านิยมที่ต้องการ

ดังนั้นยุทธวิธีในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในระยะยาวจึงไม่มีอะไรดีไปกว่าการให้
 การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมให้สอดคล้องกับ
 การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรม โดยบทบาทของการศึกษาจะเข้าไปในกระบวนการถ่ายทอด
 ค่านิยมและเจตคติ ให้มีความรู้ ความสามารถตามความจำเป็น เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และมี
 มาตรการ การดำรงชีวิตที่ดีขึ้น (พรรณภัทร พานิชเจริญ, 2533) และการให้การศึกษาแก่
 ประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึงจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ทักษะ
 และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยประถมศึกษา เพราะ
 เด็กในวัยนี้สามารถรับรู้ และตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ (นัญญา หังสพฤกษ์, 2533)
 เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและจะไม่ก่อให้เกิด
 ปัญหาสิ่งแวดล้อมอีกต่อไปในอนาคต

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ของกรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงเห็นควรปลูกฝัง ให้นักเรียนมีจิตสำนึก และรับผิดชอบต่อในการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตน โดย เริ่มจากโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญในการให้การศึกษาแก่เยาวชนของชาติ ซึ่งสำนักงาน ศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้มอบหมายให้โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 427 โรงเรียน ดำเนินการจัดโครงการสัปดาห์สิ่งแวดล้อมขึ้น ในปี 2535 โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน และ เป็นการรณรงค์การแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่ละโรงเรียนสามารถดำเนินการจัด โครงการหรือกิจกรรมสิ่งแวดล้อมตามสถานการณ์ และความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนและชุมชน

สำหรับภาคองค์กรเอกชนได้มีการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กันอย่างคึกคัก การประชุมสิ่งแวดล้อม 35 นับว่าประสบความสำเร็จด้วยดีและในปี 2536 คงจะได้มีการก่อรูปเป็นองค์กรที่กระชับขึ้นอีก มีบทบาทเหมือนกับสมาชิกผู้ใหญ่ขององค์กร เอกชนที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันองค์กรเอกชนซึ่งมีกิจกรรมมากมายหลาย สาขาที่มีแนวโน้มที่จะรับเอาเรื่องสิ่งแวดล้อมมาเป็นงาน ๆ หนึ่งขององค์กรของตนพร้อมกับ งานประจำเดิม ซึ่งจะทำให้องค์กรเอกชนเป็นภาคสำคัญในการผลักดันและสร้างสำนึกเกี่ยวกับการ ร่วมกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และในขณะนี้ได้มีองค์กรเอกชนหลายองค์การได้ตระหนัก ถึงความสำคัญของโรงเรียนที่จะมีส่วนช่วยปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้นักเรียน จึงได้จัดทำโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนขึ้น เช่น สมาคมสร้าง สรรค์ไทย ชมรมป้องกันควีนพิษ อิงค์เอิร์ธ เป็นต้น

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ที่มีบทบาทในการให้การศึกษา ได้เล็งเห็นความสำคัญในการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกและ เกิดความตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อม ดังจะเห็นได้จากการจัดทำมีการเรียนการสอนใน เรื่องสิ่งแวดล้อมในทุกระดับการศึกษา ซึ่งในการให้การศึกษาเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่นักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 พบว่า นักเรียนได้รับความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง (60 %) มีการฝึกภาคปฏิบัติเพียง 28 % ของ

เวลาเรียน ทำให้ไม่สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างเคยชินจนเป็นนิสัย และครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนไม่ตระหนักถึงคุณค่าของการรักษาสีเสื้อต่อตารางชีวิต มีผลทำให้มีได้มุ่งเน้นและสอดแทรกเรื่องสิ่งแวดล้อมลงในบทเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนี้หลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม (แผนพัฒนาการศึกษา, 2534) จากปัญหาในด้านการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครจึงจัดให้มีการโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนขึ้น เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและนอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกของนักเรียนในการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า โครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่จัดขึ้นได้รับความสนใจและสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการจัดโครงการสิ่งแวดล้อมที่มีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งศึกษาปัญหาที่โครงการสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต่าง ๆ ประสบอยู่ เพื่อทราบถึงสภาพและปัญหาโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาโครงการสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านวัตถุประสงค์ ลักษณะของโครงการ การดำเนินงาน บุคลากร กิจกรรม งบประมาณ ผลที่ได้รับ รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาโครงการของหน่วยงานต่อไปนี้ คือ

1. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. หน่วยงานเอกชนในกรุงเทพมหานคร
3. โรงเรียน จัดทำและดำเนินการเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพ หมายถึง แนวทางปฏิบัติที่เป็นจริงของโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปัญหา หมายถึง อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดดำเนินงานโครงการสิ่งแวดล้อมใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

โครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง คำโครงของแผนงานที่เกี่ยวข้องกับ
การให้ประสบการณ์เรื่องสิ่งแวดล้อม เพื่อปลูกฝังทัศนคติ ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วม
ในการป้องกันแก้ไขและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่โครงการที่จัดโดย

1. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. หน่วยงานเอกชน
3. โรงเรียนประถมศึกษา จัดดำเนินการเอง

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร

ครู หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานคร

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการสิ่งแวดล้อมโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ทั้ง 36 เขต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารโครงการสิ่งแวดล้อมโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ของหน่วยงานต่าง ๆ คือ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร หน่วยงานเอกชน และที่โรงเรียนจัดดำเนินการเอง นอกจากนี้ยังทำการศึกษาเอกสาร วารสาร หนังสือ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์เอกสารและเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
2. ศึกษารูปแบบวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต
3. รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย
4. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจแก้ไขข้อความ ส่วนวนภาษา ให้เข้าใจง่ายและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทดลองใช้กับผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 2 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร
6. วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตในด้านเนื้อหาและส่วนวนภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

7. นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับตัวอย่างประชากร ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร
จำนวน 97 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 97 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
จำนวน 194 คน

8. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาจัดหมวดหมู่ แจกแจง
ความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

9. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอแนะผลการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการที่จะพัฒนาการจัดโครงการสิ่งแวดล้อมในโอกาสต่อไป
2. เป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของ
สิ่งแวดล้อม รวมทั้งทำให้เกิดจิตสำนึกที่ดีในการที่จะร่วมมือกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม